

Анатолій В. ФУРМАН

АВТОРСЬКА ПРОГРАМА ІЗ ДИСЦИПЛІНИ “МЕТОДОЛОГІЯ ПСИХОЛОГІЇ”

Anatoliy V. FURMAN

AUTHOR'S PROGRAM IN THE DISCIPLINE "METHODOLOGY OF PSYCHOLOGY"

DOI: <https://doi.org/10.35774/pis2020.03.115>

УДК: 159.9.018 : 167/168

Пропонована розробка підготовлена навесні 2017 року і пройшла успішну апробацію на другому (магістерському) рівні підготовки упродовж наступних років як освітньо-професійна програма із вишколу *магістрів психології*, котра була успішно акредитована восени наступного року: *Сертифікат про акредитацію* виданий Міністерством освіти і науки України на основі рішення Акредитаційної комісії від 6 листопада 2018 року протокол № 132 (Наказ МОН України від 12.11.2018 року №1224).

Методологічна концепція авторського курсу ґрунтується на засадах розширеного розуміння *світу методології* як діалектичної єдності чотирьох надважливих сторін-сегментів сучасної науки та багато в чому визначальних для майбутнього людства аспектів-модусів інтелектуальної культури (див. *Психологія і суспільство*. 2015. №2. С. 47-60; 2016. №1. С. 16-42). Тому об'єкт-предметний формат витлумачення **методології психології**, зважаючи на рефлексивну проєкцію цих вимірів розвиткового функціонування *методологічного знання* на пізнання, конструювання, творення й самоосягнення дослідником психодуховної реальності, охоплює такі *свідомісні функціонали*, що зафіксовані у силабусі та робочій програмі як *змістові модулі*:

а) це окреме вчення про логічну організацію і структурно-змістову динаміку, принципи і нормативи, методи і засоби *психологічної діяльності та психологічного практикування* будь-якої спрямованості – теоретичної, проєктної, прикладної, методичної, самопізнавальної чи самоконструювальної – *методологія науки і сучасні уявлення про психологічне пізнання*;

б) специфічна система раціогуманістичних знань про форми, методи і способи *рефлексив-*

ного мислення і вчинкового діяння у психології як у науці, важливого сегменті культури й у життєво важливій сфері професійного методологування – *типи дослідницьких методологій у теоретичній та емпіричній психології*;

в) особлива сфера миледіяльності, що обіймає пізнання, критику, творення та рефлексію різних *парадигмальних типів* і відповідних їм *стилів мислення* у сфері психології та психософії – природничо-науковий, гуманітарний, екзистенційний, критицистський, конструктивістський, учинковий і вітакультурний – *парадигмальною-дослідницькі карти сучасної психології та їх методологами*;

г) персоніфікований спосіб інтелектуального і навіть духовного життя, за якого дослідник засобами рефлексивного самопізнання і самотворення продукує із самого себе в контексті групової чи власної індивідуальної миледіяльності *методологічні відношення і мислення до розкриття таємниць психодуховної реальності*, що ситуаційно циркулюють у його свідомості-самосвідомості щораз заново від проблематизації до проєктування і назад – *наукові школи як ресурс методологічних досліджень у сфері психології та у царині її всеможливих професійних практик*.

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ**МЕТОДОЛОГІЯ ПСИХОЛОГІЇ**

Ступінь вищої освіти – магістр
Освітньо-професійна програма «Психологія»

Дні занять:

Консультації:

Рік навчання:

Семестр:

Кількість кредитів: 5

Мова викладання: українська

Керівник

ПІБ

завідувач кафедри психології та соціальної роботи, д.психол.н., професор
Фурман Анатолій Васильович

Контактна
інформація

anatoliy_furman@yahoo.com +380974427595

Опис дисципліни

Дисципліна “Методологія психології” спрямована забезпечити професійне оволодіння студентами формами, методами та інструментами психологічного пізнання у методологічному форматі всіх чотирьох типів наукової раціональності – класичної, неklasичної, посткласичної і постнекласичної, а також опанування принципами, підходами, методологемами і способами здійснення продуктивних теоретичних та емпіричних досліджень у царині сучасної психології.

Структура курсу

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/1	Тема 1. Предметне поле методології науки, її мета і завдання	Знати визначення методу, методології і методологічної роботи; співвідношення змісту та обсягу понять «філософія», «наука», «світогляд»; об'єкт і предмет пізнання в науковому витлумаченні; предметне поле і завдання методології науки	Проблемні завдання, побудова мислешем
2/1	Тема 2. Структура, функції та рівні організації наукового знання	Знати й рефлексувати рівні функціонування методологічного знання, а саме методології окремих наук і наукових дисциплін, конкретно-тематичну і ситуаційну методології, набір методик і технік проведення окремих досліджень	Проблемні питання, кейси
2/1	Тема 3. Типи наукової раціональності та еволюція психологічного знання	Опанувати здатністю аргументовано розрізняти ідеали наукової раціональності на прикладі еволюції психологічного знання	Тести, проблемні питання
2/1	Тема 4. Типи наукового мислення і чотирискладовість сучасної науки	Володіти поняттям про мислешему як про інструмент пізнання; знати й уміти застосовувати принцип кватерності в науці і психології; здатність свідомо орієнтуватися у предметному лоні канонічної психології В.А. Роменця	Залікове модульне тестування та опитування

2/1	Тема 5. Типологічне обґрунтування напрямів методологування у психології	Знати методологічну концепцію парадигми Т. Куна; шестирівневу модель методологування у психології; вміти давати характеристику основним напрямам наукової методології	Мислесхеми, командні психологічні проекти
2/1	Тема 6. Типи парадигмально-дослідницьких методологій у психології	Знати про парадигмально-дослідницьку методологію і парадигмально-дослідницьку карту; про сутність і переваги історико-психологічної (В.А. Роменець) і вітакультурної (А.В. Фурман) метапарадигм у сучасній психології	Проблемні питання, поточне опитування
2/1	Тема 7. Методологічна оптика циклічно-вчинкової організації теорії як системи раціонального знання	Рефлексувати зміст поняття «методологічна оптика» за вчинковим принципом; принципи, закономірності та нормативи циклічно-вчинкового підходу в методології психології А.В. Фурмана; інструменти методологування та оцінювати їх мислевчинковий потенціал	Презентації результатів виконаних завдань і досліджень
2/1	Тема 8. Природничо-наукова парадигмально-дослідницька карта	Знати засади методологічної концепції парадигми Томаса Куна, її переваги та обмеження; відрексусувати евристики методології парадигмальних досліджень у гуманітаристиці А.В. Фурмана; мати уявлення про парадигмально-дослідницьку карту та її структурно-функціональну організацію	Залікове модульне тестування та опитування
2/1	Тема 9. Гуманітарна та екзистенційна парадигми у психології	Знати і вміти аргументувати переваги та обмеження гуманітарної, герменевтичної та екзистенційної парадигмальних карт у психології; володіти як методологічними засобами мислення, концепціями самоактуалізації, повноцінного функціонування; самоефективності особистості	Поточне опитування, реферати методологічного спрямування
2/1	Тема 10. Критицистська і конструктивістська парадигмально-дослідницькі карти психології	Діяльно володіти інформацією про критицизм як метод, напрям, філософську позицію, його методологічну стратегію, про конструктивізм як методологічну стратегію; про метапарадигмальну карту, її побудову та змістове й методологічне наповнення її сегментів	Студентські презентації та виступи на психологічних заходах
2/1	Тема 11. Вчинкова і вітакультурна психософські метапарадигми	Знати та інтерпретувати принцип учинковості, категорію вчинку і вчинковий підхід у психології: від М.М. Бахтіна і С.Л. Рубінштейна до В.А. Роменця; системомислідяльнісну методологію Г.П. Щедровицького та її основні виміри-складові миследіяльності і мислекомунікації; вітакультурну методологію А.В. Фурмана	Методологічні схеми і моделі; комплексні психологічні проекти
2/1	Тема 12. Мета, завдання, зміст та особливості методологічних досліджень у сфері психології	Рефлексивно опрацювати базові форми методологування (аналіз, рефлексія, розуміння, мислення, робота, миследіяльність); схему миследіяльності Г.П. Щедровицького і модель проектування і створення модульно-розвивального оргпростору мислевчинення А.В. Фурмана	Контрольне практичне індивідуальне завдання
2/1	Тема 13. Засадничі умови виникнення наукових шкіл у психології	Знати історію виникнення наукових шкіл у психології, їх мету, завдання і функції; структуру дослідницької програми і вимоги до створення методологічної планкарти дослідження; систематизувати вимоги до особистості лідера психологічної школи	Побудова мислесхем, оцінювання результатів КПІЗ
2/1	Тема 14. Категорійний профіль наукової школи і категорійний лад сучасної психології	Знати поняттєво-категорійну систему сучасної психології; вміти аргументовано розрізнати дослідницьку роботу на емпіричному, теоретичному, категорійному і методологічному рівнях розвитку психологічної думки	Ректорська контрольна робота
2/1	Тема 15. Типи наукових шкіл та умови їх ефективного функціонування у психології і психософії	Знати про типи наукових шкіл в історії психології: В. Вундта, З. Фройда, К.Г. Юнга, С.Л. Рубінштейна. Л.С. Виготського, В.А. Роменця, Т.С. Яценко, А.В. Фурмана та ін.; рефлексувати науково-методологічні напрями у психології та давати їм компетентну рефлексивну оцінку	Презентація результатів виконаних методологічних розвідок; залік

Літературні джерела

1. Академік В.А. Роменець: творчість і праці: зб. ст. / упоряд. П.А. М'ясоїд; відп. ред. Л.О. Шатирко. – К.: Либідь, 2016. – 272 с.
2. Алієв Ш., М'ясоїд П., Фурман А.В. Вчинкова природа практики (філософсько-психологічна інтерпретація творчого діалогу В.А. Роменця із М.М. Бахтіним) / Шамсутдін Алієв, Петро М'ясоїд, Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2012. – №3. – С. 20–37.
3. Балл Г. До обґрунтування раціогуманістичного підходу у психології / Георгій Балл // Психологія і суспільство. – 2004. – №4. – С. 60–74.
4. Балл Г.О. Раціогуманістична орієнтація в методології людинознавства / Георгій Олексійович Балл. – К.: Вид. ПП “СКД”, 2017. – 204 с.
5. Василюк Ф.Е. Методологический анализ в психологии / Фёдор Ефимович Василюк. – М.: МГППУ; Смысл, 2003. – 240 с.
6. Велитченко Л.К. Методологічні та теоретичні проблеми психології: програмний конспективний довідник / Л.К. Велитченко, В.І. Подшивалкіна. – Одеса: СВД Черкасов, 2009. – 279 с.
7. Вітакультурна методологія: антологія. До 25-річчя наукової школи професора А.В. Фурмана: [колективна монографія]. – Тернопіль: ТНЕУ, 2019. – 980 с.
8. Вітакультурний млин: Методологічний альманах / наук. консульт.-ред. А.В. Фурман. – 2005–2019. – Модулі 1–21.
9. Выготский Л.С. Психология / Лев Семёнович Выготский. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2002. – 1008 с. – (Серия “Мир психологии”).
10. Гуманістична психологія: Антологія: [навч. пос.]: у 3-х т. / упорядн. і наук.ред. Роман Трач (США) і Георгій Балл (Україна). – К.: Унів. вид-во: Пульсари, 2001. – Том 2: Психологія і духовність: (світоглядні аспекти гуманістично зорієнтованих напрямів у сучасній західній психології). – 2005. – 279 с.
11. Гуменюк (Фурман) О. Методологічна модель інноваційно-психологічного клімату / Оксана Гуменюк (Фурман) // Психологія і суспільство. – 2005. – №4. – С. 70–83.
12. Гуменюк (Фурман) О. Методологія пізнання освітнього вчинку в контексті інноваційно-психологічного клімату / Оксана Гуменюк (Фурман) // Психологія і суспільство. – 2012. – №1. – С. 47–81.
13. Гуменюк (Фурман) О.Є. Психологія впливу: [монографія] / Оксана Євстахіївна Гуменюк (Фурман). – Тернопіль: Економічна думка, 2003. – 304 с.
14. Гуменюк (Фурман) О.Є. Теорія і методологія інноваційно-психологічного клімату загальноосвітнього закладу: [монографія] / Оксана Євстахіївна Гуменюк (Фурман). – Ялта-Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 340 с.
15. Гусельцева М. Методологія оновлення психологічної науки / Марина Гусельцева // Психологія і суспільство. – 2018. – №1-2. – С. 27-37.
16. Гусельцева М. Методологічна оптика як інструмент пізнання / Марина Гусельцева // Психологія і суспільство. – 2017. – №4. – С. 39-55.
17. Гусельцева М. Раціогуманістичний підхід Г.О. Балла: психологія свободи і творчого синтезу / Марина Гусельцева // Психологія і суспільство. – 2017. – №2. – С. 41–55.
18. Зинченко В.П. Сознание и творческий акт / Владимир Петрович Зинченко. – М.: Языки славянских культур, 2010. – 592 с.
19. Кант І. Критика чистого розуму / Іммануїл Кант; пер. з нім. та прим. І. Бурковського. – К.: Юніверс, 2000. – 504 с.
20. Карпенко З.С. Аксіологічна психологія особистості: [монографія]. 2-е видання / Зіновія Степанівна Карпенко. – Івано-Франківськ, 2018. – 720 с.
21. Корнилова Т.В. Методологические основы психологии / Татьяна Васильевна Корнилова, Сергей Дмитриевич Смирнов. – СПб.: Питер, 2006. – 320 с.; ил. – (Серия “Учебное пособие”).
22. Лакатош І. Методологія наукових дослідницьких програм / Імре Лакатош // Психологія і суспільство. – 2007. – №4. – С. 11–29.
23. Людина. Суб'єкт. Вчинок: Філософсько-психологічні студії: зб. ст. / за заг. ред. В.О. Татенка. – К.: Либідь, 2006. – 360 с.
24. М'ясоїд П. Метатеоретичний аналіз у психології / Петро М'ясоїд // Психологія і суспільство. – 2009. – №4. – С. 54–82.
25. М'ясоїд П.А. Принцип історизму і мислення у психології / Петро М'ясоїд // Психологія і суспільство. – 2019. – №3-4. – С. 38-72.
26. М'ясоїд П.А. Психологічне пізнання: історія, логіка, психологія / П.А. М'ясоїд. – К.: Либідь, 2016. – 560 с.
27. Методологія і психологія гуманітарного пізнання. До 25-річчя наукової школи професора А.В. Фурмана. – Тернопіль: ТНЕУ, 2019. – 998 с.
28. Методологування як практика рефлексивної мислєдїяльності (круглий стіл) // Психологія і суспільство. – 2017. – №1. – С. 11–33.
29. Микешина Л.А. Философия науки: Современная эпистемология. Научное знание в динамике культуры. Методология научного исследования: [уч. пос.] / Л.А. Микешина. – М.: Прогресс-традиция; МПСН; Флинта, 2005. – 464 с.
30. Онопрієнко В.І. Наукове співтовариство: Вступ до соціології науки / Валентин Іванович Онопрієнко. – К.: Наука, 1998. – 98 с.
31. Основи психології: підр. / за заг. ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. – [6-е вид., стереотип.]. – К.: Либідь, 2006. – 632 с.
32. Петровский А.В. Теоретическая психология: уч. пос. [для студ. психол. фак. высш. учеб. заведений] / Артур Владимирович Петровский, Михаил Григорьевич

- евич Ярошевский. – М.: Изд. центр “Академия”, 2001. – 496 с.
33. Предмет и метод психологии : антология / под ред. Е.Б. Старовойтенко. – М. : Акад. проект : Гаудеамус, 2005. – 512 с. – (“Gaudeamus”).
34. Психологія вчинку: Шляхами творчості В.А. Роменця: зб. ст. / упоряд. П.А. М’ясоїд; відп. ред. А.В. Фурман. – К.: Либідь, 2012. – 296 с.
35. Роменець В. Виховання творчих здібностей у студентів / Володимир Роменець // Психологія і суспільство. – 2018. – №3-4. – С. 140-185.
36. Роменець В.А. Історія психології ХХ століття : [навч. пос.]. 2-е вид. / В.А. Роменець, І.П. Маноха. – К.: Либідь, 2017. – 1056 с.
37. Роменець В.А. Історія психології : ХІХ – початок ХХ століття : [навч. посіб.] / В.А. Роменець. – К.: Либідь, 2006. – 832 с.
38. Рубинштейн С.Л. Бытие и сознание. Человек и мир / Сергей Леонидович Рубинштейн. – СПб.: Питер, 512 с. – (Серия “Монограф”).
39. Савчин М.В. Методологеми психології: [монографія] / Мирослав Васильович Савчин. – К.: Академ-видав, 2013. – 224 с. – (Серия “Монограф”).
40. Система сучасних методологій: [хрестоматія у 4-х томах] / упоряд., відп. ред., перекл. А.В. Фурман. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. –Т. 1. – 314 с.; Т. 2. – 344 с.; Т. 3. – 400 с.; Т. 4. – 388 с.
41. Теория и методология психологии : Постнеклассическая перспектива / отв. ред. А.Л. Журавлёв, А.В. Юревич. – М.: Изд-во “Ин-т психологии РАН”, 2007. – 528 с.
42. Ткаченко О. Принципи, категорії і методологічні проблеми психології / Олександр Ткаченко // Психологія і суспільство. – 2009. – №1. – С. 45–133.
43. Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки / Пол Фейерабенд; пер. с нем. – М.: Наука, 1986. – 554 с.
44. Фурман А.А. Методологія психологічного пізнання смисложиттєвої сфери особистості / Анатолій А. Фурман // Психологія і суспільство. – 2020. – №1. – С. 5-34.
45. Фурман А.А. Психологія смисложиттєвого розвитку особистості: [монографія] / Анатолій Анатолійович Фурман. – Тернопіль: ТНЕУ, 2017. – 508 с.
46. Фурман А.А., Фурман А.В. Вчинкова буттєвість особистості: від концепту до метатеорії (частина перша) // Психологія і суспільство. – 2018. – №1-2. – С. 5–26.
47. Фурман А.В. Генеза науки як глобальна дослідницька програма: циклічно-вчинкова перспектива / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2013. – №4. – С. 18–36.
48. Фурман А.В. Засадничі умови виникнення наукових шкіл / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2014. – №1. – С. 49–58.
49. Фурман А.В. Ідея і зміст професійного методологування: [монографія] / Анатолій Васильович Фурман. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 378 с.
50. Фурман А.В. Категорійний профіль наукової школи / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2014. – №2. – С. 23–39.
51. Фурман А.В. Метатеоретична мозаїка життя свідомості / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2018. – №3-4. С. 13-50.
52. Фурман А.В. Методолог – професія майбутнього / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2016. – №1. – С. 16–42.
53. Фурман А.В. Методологічне обґрунтування багаторівневості парадигмальних досліджень у соціальній психології / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2012. – №4. – С. 78–125.
54. Фурман А.В. Методологічне обґрунтування предметного поля теоретичної психології / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2019. – №3-4. – С. 5–26.
55. Фурман А.В. Методологія парадигмальних досліджень у соціальній психології: [монографія] / Анатолій Васильович Фурман. – К.: Інститут політичної і соціальної психології; Тернопіль: Економічна думка, 2013. – 100 с.
56. Фурман А.В. Парадигма як предмет методологічної рефлексії / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2013. – №3. – С. 72–85.
57. Фурман А.В. Свідомість як рамкова умова пізнання і методологування / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2017. – №4. – С. 16–38.
58. Фурман А.В. Світ методології / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2015. – №2. – С. 47–60.
59. Фурман А.В. Типи наукових шкіл та умови їх ефективного функціонування / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2014. – №3. – С. 11–29.
60. Фурман А.В., Шандрук С.К. Організаційно-діяльнісні ігри у вищій школі : [монографія] / Анатолій В. Фурман, Сергій Шандрук. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 272 с.
61. Фурман О. Взаємоспричинення парадигм, стратегій, класів і методів соціально-психологічного впливу / Оксана Фурман // Психологія і суспільство. – 2019. – №2. – С. 44–65.
62. Фурман О. Простір і час у психологічному дискурсі / Оксана Фурман // Психологія і суспільство. – 2017. – №1. – С. 79–132.
63. Фурман О. Я-концепція як предмет багатоаспектного теоретизування / Оксана Фурман // Психологія і суспільство. – 2018. – №1-2. – С. 38–67.
64. Шандрук С.К. Психологія професійних творчих здібностей : [монографія] / Сергій Костянтинів Шандрук. – Тернопіль: Економічна думка, 2015. – 357 с.
65. Щедровицький Г. Методологічна організація системно-структурних досліджень і розробок / Георгій Щедровицький // Психологія і суспільство. – 2004. – №2. – С. 30–49.
66. Щедровицький Г. Методологічна організація сфери психології / Георгій Щедровицький // Психологія і суспільство. – 2000. – №2. – С. 7–24.
67. Щедровицький Г.П. Філософія. Наука. Методологія / Георгій Петрович Щедровицький. – М.: Шк. культ. політики, 1997. – 656 с.

Політика оцінювання

■ **Політика щодо дедлайнів та перескладання.** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (до прикладу лікарняний).

■ **Політика щодо академічної доброчесності.** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (скажімо, програма Kahoot).

■ **Політика щодо відвідування.** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за дисципліну розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Опитування під час занять – усно	10
Модуль 1 (теми 1-7) – проблемні питання, тести	30
Модуль 2 (теми 7-15) – проблемні питання, тести	40
Модуль 3 (теми 1-15) – КПІЗ	20

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни «Методологія психології»
ступінь вищої освіти – магістр
галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність 053 «Психологія»
освітньо-професійна програма «Психологія»

кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)	Екз. (сем.)
Денна	1	2	30	15	5	4	96	150	2	-
Заочна	1	2	4	2	-	-	144	150	3	-
Заочна	2	3	12	6	-	-	132	150	-	4

Структура робочої програми навчальної дисципліни
«МЕТОДОЛОГІЯ ПСИХОЛОГІЇ»

1. Опис дисципліни «Методологія психології»

Дисципліна «Методологія психології»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3	галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Статус дисципліни вибіркова Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 4	спеціальність – 053 «Психологія»	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> <i>Заочна – 2</i> Семестр: <i>Денна – 2</i> <i>Заочна – 3</i>
Кількість змістових модулів – 4	Ступінь вищої освіти – магістр	Лекції: <i>Денна – 30 год.</i> <i>Заочна – 12 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 15 год.</i> <i>Заочна – 6 год.</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна – 96 год.</i> <i>Заочна – 144/132 год.</i> Індивідуальна робота : <i>Денна – 5 год.</i> <i>Заочна –</i> Тренінг: <i>Денна – 4 год.</i> <i>Заочна –</i>
Тижневих годин – 10, з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю – 1 курс - залік/ 2 курс -екзамен

2. Мета і завдання дисципліни “Методологія психології”

2.1. Мета вивчення дисципліни

Дисципліна “Методологія психології” передбачає чітко організоване та психодидактично технологізоване системне вивчення форм, методів та інструментів психологічного пізнання у методологічному форматі всіх чотирьох типів наукової раціональності – класичної, неklasичної, посткласичної і постнекласичної, а також опанування принципами, підходами, методологемами і способами здійснення продуктивних теоретичних та емпіричних досліджень у царині сучасної психології.

Метою дисципліни “Методологія психології” є створення найбільш сприятливих полікомунікативних умов для опанування студентами-психологами взаємоузгодженим плетивом знань, норм, цінностей і компетенцій у сфері методології, методів і логіко-методологічних процедур гуманітарного пізнання і конструювання психодуховної дійсності у їх центруванні на особливому *предметному полі* – психологічній мислєдіяльності, професійному методологуванні та модульно-розвивальному мислєвчиненні у різновекторному поступі дослідницьких методологій теоретичного, прикладного, емпіричного та досвідного психологічного спрямування.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

- окреслити предметне поле сучасної методології науки, а також висвітлити структуру, функції та рівні організації раціонального і

суто гуманітарного знання;

- охарактеризувати ідеали-типи наукової раціональності та еволюцію психологічного знання в історії людства;

- обґрунтувати типи мислєдослідницьких і парадигмально-дослідницьких методологій у сучасній психології;

- проаналізувати евристичні можливості і перспективи розвитку напрямів методологування у психології, а також аргументувати інноваційність методологічної оптики циклічно-вчинкової організації теорії як системи раціонального знання;

- відрефлексувати переваги і недоліки основних парадигмально-дослідницьких карт сучасної психології – природничо-наукової, гуманітарної, екзистенційної, критицистської, конструктивістської, вчинкової і вітакультурної;

- презентувати студентам наукові школи як ресурс методологічних досліджень у психології, зокрема охарактеризувати їх засадничі умови виникнення, категорійний профіль, типи шкіл та умови їх ефективного розв'язкового функціонування.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Набуття студентами компетентності з курсу можливе за актуалізації їхніх знань з дисциплін “Методологія наукових досліджень”, “Основи наукових досліджень”, “Експериментальна психологія”, “Психологія креативності”.

3. Програма навчальної дисципліни “Методологія психології”

Змістовий модуль 1.

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ І СУЧАСНІ УЯВЛЕННЯ ПРО ПСИХОЛОГІЧНЕ ПІЗНАННЯ

Тема 1. *Предметне поле методології науки, її мета і завдання.*

Поняття про метод, методологію і методологічну роботу. Науковий метод, його принципи та атрибутивні ознаки. Співвідношення змісту та обсягу понять “філософія”, “наука”, “світогляд”. Об’єкт і предмет пізнання в науковому витлумаченні. Предметне поле і завдання методології науки. Рефлексія наукового знання.

Ключові поняття: метод, методологія, наука, філософія, світогляд, науковий метод,

пізнання, об’єкт пізнання, предмет пізнання, предмет методології науки, раціональне знання, рефлексія, психологічне пізнання.

[4; 10; 22; 27; 29; 37; 45; 55; 63; 77; 81; 86; 101; 117; 118].

Тема 2. *Структура, функції та рівні організації наукового (раціонального) знання.*

Філософська методологія як багатоманіття форм і методів теоретичного пізнання дійсності. Загальнонаукова методологія як цілісна система методологічних знань у сфері науки. Методології окремих наук і наукових дисциплін. Конкретно-тематична методологія, її засобове та процедурне забезпечення. Ситуа-

ційна методологія як набір методик і технік проведення окремих досліджень. Особливості методологічного знання порівняно із теоретичними знаннями. Дескриптивна і нормативна функції методологічного знання.

Ключові поняття: теоретичне знання, емпіричне пізнання, методологічне знання, наукова дисципліна, засоби та інструменти методологування у психології, методологічна процедура, методика дослідження, техніка дослідження.

[14; 25; 38; 43; 48; 54; 61; 64; 66; 95; 110; 113; 118; 123].

Тема 3. *Типи наукової раціональності та еволюція психологічного знання.*

Методологічна оптика як інструмент пізнання і як метафоричний конструкт постмодернізму. Методологічна оптика у зміні типів наукової раціональності. Класичний ідеал раціональності у психології та його методологічна характеристика. Некласичний етап раціональності у психології та його методологічна характеристика. Постнекласичний ідеал раціональності у психології та його надскладна методологічна оптика. Поняття про постнекласичну епістемологію. Постання психологічної епістемології.

Ключові поняття: методологічна оптика, метафора, постмодернізм, ідеали раціональності, еволюція психологічного знання, типи наукової раціональності, епістемологія.

[18; 24; 25; 30; 38; 49; 55; 76; 77; 81; 83; 88; 92; 94a; 121].

Змістовий модуль 2.

ТИПИ ДОСЛІДНИЦЬКИХ МЕТОДОЛОГІЙ У ТЕОРЕТИЧНІЙ ТА ЕМПІРИЧНІЙ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 4. *Типи наукового мислення і чотири-складовість сучасної науки.*

Типологія як методологічна процедура. Поняття про мислесхему як про інструмент пізнання. Принцип кватерності в науці і психології. Сцієнтизм і гуманізм як напрями розвитку психології. Канонічна психологія В.А. Роменця: метатеорія, метод вчинкової діалектики, ідея вчинку, принцип учинковості, психософія вчинку. Складові психологічної науки, емпірична, засадова, культурно-світоглядна. Взаємодоповнення теоретичної та емпіричної дослідницької діяльності у психології.

Ключові поняття: типологія, мислесхема, “об’єктивна” психологія, психологічна герменевтика, гуманістична та екзистенційна психологія, сцієнтизм, гуманізм, пояснювальна психо-

логія, канонічна психологія, вчинок, учинення, діалектичне вчинкове мислення, психософія, теорія, емпірика, засновки наукового пізнання, культура.

[1; 2; 6; 8; 11; 13; 17; 22; 28; 34; 47; 64; 65; 69; 74; 79; 84; 96].

Тема 5. *Типологічне обґрунтування напрямів методологування у психології.*

Методологічна концепція парадигми Т. Куна та її характеристика. Поняття про багаторівневість парадигмальних досліджень у психології. Методологування як практика філософської і наукової методологій. Авторська шестирівнева модель методологування як професійної миследіяльності та її логіко-змістовий аналіз. Характеристика основних напрямів наукової методології у філософії та гуманітаристиці: природничо-наукового, аналітичного, соціального, гуманітарного.

Ключові поняття: парадигма, теоретична модель, професійне методологування, методологічний аналіз, методологічна рефлексія, методологічне розуміння, методологічне мислення, чисте мислення, спосіб пояснення, спосіб визначення, гуманітарний напрям методологування, позиція дослідника.

[3; 10; 12; 19; 40; 41; 54; 77; 92; 97; 98; 100; 108; 111].

Тема 6. *Типи парадигмально-дослідницьких методологій у психології.*

Поняття про парадигмально-дослідницьку методологію і парадигмально-дослідницьку карту. Особливості повноцінного соціально-психологічного дослідження. визначення методологом описання та експериментування, пояснення і розуміння у психології. Обґрунтування типів парадигмально-дослідницьких методологій, їх сутності та спрямування, основного чи основних методів і методологічних можливостей. Сутність і переваги історико-психологічної (В.А. Роменець) і вітакультурної (А.В. Фурман) метапарадигм у сучасній психології.

Ключові поняття: парадигмально-дослідницька карта, соціально-психологічне дослідження, психологічний опис, психологічний експеримент, психологічне пояснення, самозвіт, інтерпретація, метапарадигма, вітакультура.

[15; 22; 23; 31; 34; 36; 43; 52; 76; 77; 83; 95; 96; 99; 121].

Тема 7. *Методологічна оптика циклічно-вчинкової організації теорії як системи раціонального знання.*

Методологічна оптика як предмет рефлексивного методологування. Визначення змісту поняття “методологічна оптика” за вчинковим принципом. Кватерне спричинення методологічної оптики у психології як окремої рефлексивної налаштованості дослідницької свідомості. Принципи, закономірності та нормативи циклічно-вчинкового підходу в методології психології А.В. Фурмана. Теорія як універсальна форма пізнання і синтетична форма організації знання. Поняття про мислевчинення, його структуру і функції. Інструменти методологування та їх мислевчинковий потенціал. Теорія як інтегральне знання утворення і як циклічно-вчинкова організація наукового знання. Виміри або модуси сутнісної визначеності теорії та їх характеристика.

Ключові поняття: методологічна оптика, рефлексивне методологування, метафоричний конструкт, саморефлексія, циклічно-вчинковий підхід у психології, дослідницька свідомість, інтелігібельність, пізнавальний засіб, дослідницький інструмент, мислевчинення, метазнання, теорієзнавство, теорія як інтегральне знання утворення.

[24; 30; 44; 61; 75; 81; 87; 89; 90; 92; 94а; 109].

Змістовий модуль 3.

ПАРАДИГМАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКІ КАРТИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ЇХ МЕТОДОЛОГЕМИ

Тема 8. *Природничо-наукова парадигмально-дослідницька карта.*

Методологічна концепція парадигми Томаса Куна, її переваги та обмеження. Методологія парадигмальних досліджень у гуманітаристиці А.В. Фурмана. Модуси цілісності, структура і функції парадигми у психології. Поняття про парадигмально-дослідницьку карту та про її структурно-функціональну організацію. Багато-парадигмальність сучасної психології. Позитивізм як метапарадигмальна стратегія наукового пізнання. Принципи раціональної побудови світу (раціональності), ідеалізації, адекватності методу предмету дослідження, емпіричної фактичності, теоретичної редукції психічної реальності, відносної істинності психологічного знання. Теоретичний світ психології. Експеримент як основний засіб добування та істинності психологічного знання. Принцип детермінізму (спричинення) у психології та варіанти його інтерпретації. Проблема системної детермінації психіки і способи її розв’язання. Подвійна буттєвість психічного як ноуменальної дійсності та феноменальної

реальності. Міфологеми психології та криза природничо-наукової парадигмальної карти у психології.

Ключові поняття: парадигма, гуманітаристика, парадигмальні дослідження, парадигмально-дослідницька карта, позитивізм, раціональність, істинність психологічного знання, теоретичний світ, принцип детермінізму, парадигмальна криза, експеримент, науковий факт, психологічний експеримент, психологічний факт. [28; 30; 32; 39; 49; 56; 60; 64; 76; 79; 84; 96; 110; 119].

Тема 9. *Гуманітарна та екзистенційна парадигми у психології.*

Гуманітарна психологія та особливості її предметного поля. Науки про дух: розуміння вчинків і душевних станів людини, а також внутрішньої дійсності її переживань. Пояснювальна та розуміннева течії психології. Розуміння як екзистенційне базове визначення людського буття і сутнісно як пізнання сенсу та оперування у свідомості сенсоформами. Тлумачення або/та інтерпретація як мистецтво розуміння. Герменевтика і герменевтична методологія. Предметне поле та методи психологічної герменевтики. Антипозитивізм і його методологічні настановлення. Психологічна герменевтика як перспективний напрям досліджень. Гуманістичний ідеал та екзистенціали (святості) людського життя та їх актуалізаційний і самоактуалізаційний потенціал у контексті розвитку особистості. Людська суб’єктивність і концепції самоактуалізації, повноцінного функціонування, самореалізації і самоефективності особистості (Г. Балл, А. Маслоу, К. Роджерс, Г. Олпорт, А. Бандура та ін.). Суб’єктивний досвід і пікові переживання особи як члена суспільства.

Ключові поняття: гуманізм, психіка, душа, дух, переживання, пояснення, розуміння, екзистенція, сенс, тлумачення, інтерпретація, герменевтика, антипозитивізм, психологічна герменевтика, самоактуалізована особистість, образи суб’єктивної реальності, психічно здорова особистість.

[6; 16; 17; 26; 34; 42; 67; 76; 77; 83; 85; 103; 110; 115].

Тема 10. *Критицизмська і конструктивістська парадигмально-дослідницькі карти психології.*

Критицизм як метод, напрям, філософська позиція, методологічна стратегія і підхід. Критичний раціоналізм як методологічна орієнтація. К. Поппер і сформульований ним

принцип фальсифікації. Методологія науково-дослідницьких програм Імре Лакатоша. Поняття про тверде ядро і про захисний пояс дослідницької програми. Конструктивізм як методологічна стратегія неklasичної раціональності й утвердження неklasичної епістемології. Конструктивістська метапарадигмальна карта, її побудова та змістове й методологічне наповнення її сегментів. Соціальний, радикальний і психокультурних конструктивізм та їхні методологічні програми. Психокультура як міждисциплінарний постнеklasичний синтез різноаспектних знань. Еволюція культурно-наукових традицій як історично змінних систем людського знання про природу сущого і способи поводження з ним: синкретична, теоцентрична, модерністська, постмодерністська, пост-постмодерністська. Поняття про теоретичний конструкт і метапарадигмальну знаннєву карту.

Ключові поняття: критичний раціоналізм, вирішальна гіпотеза, фальсифікація, науково-дослідницька програма, неklasичний і постнеklasичний типи раціональності, епістема, неklasична епістемологія, метапарадигма, психокультура, еволюція епістемних традицій, теоретичний конструкт, психодуховна реальність.

[15; 43; 45; 49; 50; 63; 77; 80; 86; 92; 96; 110].

Тема 11. *Вчинкова і вітакультурна психософські метапарадигми.*

Принцип учинковості, категорія вчинку і вчинковий підхід у психології: від М.М. Бахтіна і С.Л. Рубінштейна до В.А. Роменця. Канонічна психологія В.А. Роменця та її предметне поле. Психософія вчинку В.А. Роменця як методологія пізнання сутності людського буття. Методологізм як перспектива розвитку психології та гуманітарної епістемології. Системомиследіяльнісна методологія як філософсько-ігротехнічна школа Г.П. Щедровицького та її основні виміри-складові миследіяльності і мислекомунікації. Методологічне мислення як осереддя психологічного методологування. Канонічні ознаки методологічної роботи, їх характеристика, мислехеми і пояснювальні функції у проекції на психологію як сферу миследіяльності. Схема-матриця модульно-розвивального оргпростору професійного методологування та її мислевчинкове і психологічне забезпечення під час проведення методологічних семінарів і сесій. Вітакультурна методологія А.В. Фурмана, її центри і поняттєво-категорійний лад. Принципи, законо-

мірності, нормативи і настановлення циклічно-вчинкового підходу у царині психологічного пізнання, конструювання і прикладного методологування.

Ключові поняття: вчинок, учинення, вчинковий підхід, канонічна психологія, психософія, методологізм, гуманітарна епістемологія, системомиследіяльнісна методологія, миследіяльність, мислекомунікація, мислевчинення, прикладне методологування, вітакультурна методологія, циклічно-вчинковий підхід та його можливості у психології.

[1; 2; 10; 20; 52; 59; 65; 70; 72; 74; 77; 90; 104].

Змістовий модуль 4.

НАУКОВІ ШКОЛИ ЯК РЕСУРС МЕТОДОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ ПСИХОЛОГІЇ ТА У ЦАРИНІ ЇЇ ВСЕМОЖЛИВИХ ПРОФЕСІЙНИХ ПРАКТИК

Тема 12. *Мета, завдання, зміст та особливості методологічних досліджень у сфері психології.*

Психологія як гуманітарна наука і як сфера миследіяльності. Психологічне мислення як предмет методологічних досліджень у психології. Методологічна оптика як система лінз професійного методологування у сфері психології та її класичний, неklasичний, пост-klasичний і постнеklasичний інваріанти або типи-стратегії. Базові форми методологування (аналіз, рефлексія, розуміння, мислення, робота, миследіяльність) як інтелектуальні інструменти добування методологічного знання про психодуховний світ людини. Авторська концепція професійного методологування, його рівні, форми, наскрізні процеси, критерії, засоби і параметри. Схема миследіяльності Г.П. Щедровицького і модель модульно-розвивального оргпростору мислевчинення А.В. Фурмана. Психологічна наука і практика як сфера професійного методологування та рефлексивного конструювання. Методологічні орієнтації (напрями) і методологічні тенденції розвитку сучасної психології. Розуміння та пояснення у психології як логіко-методологічні процедури.

Ключові поняття: сфера миследіяльності, психологічне мислення, методологічна оптика дослідження, класичний, неklasичний, пост-klasичний і постнеklasичний ідеали раціональності; форми методологування, методологічні знання у психології, мислевчинення, напрями, методологічні орієнтації і тенденції розвитку психології, розуміння, пояснення.

[4; 13; 36; 38; 55; 77; 95; 113; 114; 117; 118; 120].

Тема 13. *Засадничі умови виникнення наукових шкіл у психології.*

Наукова школа як усталена форма професійної організації групової дослідницької програми. Науково-дослідницька програма школи. Лабораторія, інститут як центр науково-дослідницької роботи. Онтологічні виміри життєдіяльності та основні феноменологічні прояви (феноменали) наукової школи. Лідер, фундатор чи керівник наукової школи і характеристика його особистості. Колектив однодумців (колег, учнів, наступників) і благодатний для групової творчості соціально-психологічний клімат школи. Категорійне ядро науково-дослідницької програми і його новизна та категорійні регулятори. Порівняльний структурно-функціональний аналіз логічних структур дослідницьких програм Імре Лакатоша і Михайла Ярошевського та визначення їх евристичного потенціалу у психології. Гуманітарна наука як глобальна дослідницька програма та етапи (періоди) її новітнього становлення. Концепції нормативної епістемології та раціональної методології Імре Лакатоша та їх рамкові умови стосовно психології. Системно-діяльнісний і системомислєдїяльнісний підходи до створення науково-дослідницьких програм у психології. Поняття про методологічну план-карту дослідження.

Ключові поняття: наукова школа, метапарадигма, науково-дослідницька програма, лідер (фундатор) наукової школи; науково-дослідницький центр, інститут; онтологічні виміри та феноменали наукової школи, категорійне ядро, осереддя або профіль школи, логічна структура дослідницької програми.

[15; 26; 43; 55; 65; 70; 84; 91; 105; 110; 112].

Тема 14. *Категорійний профіль наукової школи і категорійний лад сучасної психології.*

Категорійний лад психологічної науки, теоретичний світ психології. Категоріогенез та його закономірності. Емпіричний, теоретичний, категорійний і методологічний рівні або смуги руху-розвитку психологічної думки. Категорії науки (власне категорійні поняття) і категорії культури (тобто світоглядні універсалії). Категорійна модель світу і внесок у її розвиток сучасної академічної психології. Логіко-параметрична структура поняття як форми мислення і знаннєвої одиниці. Формула категорії в аналітичних контекстах мікрокатегоріогенезу і макрокатегоріогенезу. Слово, ім'я, термін, поняття як основні етапи мікрокатегорійної

генези. Взаємодоповнення генетичних форм категорійної моделі світу як результат макрокатегоріогенезу. Основні логіко-змістові фокуси категорії, за методологічною концепцією Г.П. Щедровицького, та їх ідеальна проекція на поняттєво-категорійне поле сучасної психології. Бінарна мислєсхема категорійного світу як осереддя психологічної науки. Ступені розвитку понять в онтогенезі особистості, за методологічною концепцією Л.С. Виготського. Закон еквівалентності понять у контексті вузлової для психології людини проблеми мислення і мовлення. Довгота і широта понять, понятійні картини проблемної свідомості людини, осмислене слово як малий світ свідомості. Категоризація як логіко-методологічна процедура. Категорійний лад психології (О.М. Ткаченко, В.А. Роменець, П.А. М'ясоїд, А.В. Фурман).

Ключові поняття: категорійний лад психології, теоретичний та емпіричний світи психології, категоріогенез; теоретичний, категорійний і методологічний рівні розвитку дослідницької думки; категорійне поняття, світоглядна універсалія, категорійна модель світу, логіко-змістові фокуси категорії, мікрогенез слова, внутрішнє мовлення, осмислене слово, понятійні картини свідомості, категорія як локалізований світогляд.

[5; 10; 11; 30; 50; 61; 77; 84; 88; 93; 106; 112; 114].

Тема 15. *Типи наукових шкіл та умови їх ефективного функціонування у психології і психософії.*

Достатні умови ефективного функціонування наукових шкіл у психології. Організаційно-діяльнісна гра як унікальна форма професійного методологування. Лідер наукової школи та її структурно-рольова організація: учні першого і другого кіл, прибічники, опонентське коло, світ науки, освіти, культури, суспільства. Головні завдання наукової школи у лоні розвитку загальнолюдської та етнонаціональної культури. Шерєг причин занепаду гуманітарно зорієнтованих наукових шкіл у період глобалізації цивілізаційного розвитку людства. Типологічні форми організації життєдіяльності наукових шкіл: протошкола, науково-освітня, школа як дослідницький колектив і як новий напрям у розвитку психології, школа четвертого покоління, або школа парадигмального типу. Наукові школи в історії психології: В. Вундта, З. Фройда, К.Г. Юнга, С.Л. Рубінштейна, Л.С. Виготського, В.А. Роменця, Т.С. Яценко, А.В. Фурмана та ін. Особистість ученого і визначальна роль у створенні дослідницької програми лідера школи. Осереддя

творчого потенціалу школи – суттєвий категорійний зсув у розвитку психологічної науки. Освітologia як синтетична соціогуманітарна наука. Науково-методологічні напрями у психології: психоаналітичний, бігевіористський, гештальтпсихологічний, гуманістичний, діяльнісний, культурно-історичний, канонічно-психологічний, вітакультурний.

Ключові поняття: кафедра, науково-дослід-

ницька структура (лабораторія, центр, сектор, відділ, інститут), організаційно-ділова гра, інтелектуальна комунікація, опонентське коло, розквіт і занепад наукової школи, протошкола, науково-дослідницький колектив, наукове співтовариство, категорійний профіль школи, науковий напрям у психології як засновок постановня наукової школи.

[11; 13; 15; 36; 43; 45; 61; 77; 102; 105; 107; 112; 122].

4. Структура залікового кредиту з дисципліни “Методологія психології” (денна форма навчання)

Залікові модулі і теми	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	
Змістовий модуль 1. МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ І СУЧАСНІ УЯВЛЕННЯ ПРО ПСИХОЛОГІЧНЕ ПІЗНАННЯ					
Тема 1. Предметне поле методології науки, її мета і завдання.	2	1	4	-	
Тема 2. Структура, функції та рівні організації наукового знання.	2	1	4	-	
Тема 3. Типи наукової раціональності та еволюція психологічного знання.	2	1	6	-	
Змістовий модуль 2. ТИПИ ДОСЛІДНИЦЬКИХ МЕТОДОЛОГІЙ У ТЕОРЕТИЧНІЙ ТА ЕМПІРИЧНІЙ ПСИХОЛОГІЇ					
Тема 4. Типи наукового мислення і чотирискладовість сучасної науки.	2	1	6	1	
Тема 5. Типологічне обґрунтування напрямів методологування у психології.	2	1	6	1	
Тема 6. Типи парадигмально-дослідницьких методологій у психології.	2	1	6	-	
Тема 7. Методологічна оптика циклічно-вчинкової організації теорії як системи раціонального знання.	2	1	6	-	М.1 – 2 год.
Змістовий модуль 3. ПАРАДИГМАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКІ КАРТИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ЇХ МЕТОДОЛОГЕМИ					
Тема 8. Природничо-наукова парадигмально-дослідницька карта.	2	1	6	-	
Тема 9. Гуманітарна та екзистенційна парадигми у психології.	2	1	6	-	
Тема 10. Критицистська і конструктивістська парадигмально-дослідницькі карти психології.	2	1	6	1	
Тема 11. Вчинкова і вітакультурна психософські метапарадигми.	2	1	6	-	
Змістовий модуль 4. НАУКОВІ ШКОЛИ ЯК РЕСУРС МЕТОДОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ ПСИХОЛОГІЇ ТА У ЦАРИНІ ЇЇ ВСЕМОЖЛИВИХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ПРАКТИК					
Тема 12. Мета, завдання, зміст та особливості методологічних досліджень у сфері психології.	2	1	6	1	
Тема 13. Засадничі умови виникнення наукових шкіл у психології.	2	1	6	-	
Тема 14. Категорійний профіль наукової школи і категорійний лад сучасної психології.	2	1	6	-	М. 2 (РКР)- 2 год.
Тема 15. Типи наукових шкіл та умови їх ефективного функціонування у психології і психософії.	2	1	6	1	М. 3 (КПЗ) - 2 год.
Разом	30	15	96	5	

(заочна форма навчання)

Залікові модулі і теми	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ І СУЧАСНІ УЯВЛЕННЯ ПРО ПСИХОЛОГІЧНЕ ПІЗНАННЯ				
Тема 1. Предметне поле методології науки, її мета і завдання.	2	2	8/8	-
Тема 2. Структура, функції та рівні організації наукового знання.	2	2	8/8	-
Тема 3. Типи наукової раціональності та еволюція психологічного знання.	2	2	8/8	-
Змістовий модуль 2. ТИПИ ДОСЛІДНИЦЬКИХ МЕТОДОЛОГІЙ У ТЕОРЕТИЧНІЙ ТА ЕМПІРИЧНІЙ ПСИХОЛОГІЇ				
Тема 4. Типи наукового мислення і чотирискладовість сучасної науки.	2/2	2/2	8/8	-
Тема 5. Типологічне обґрунтування напрямів методологування у психології.	2	2	10/8	-
Тема 6. Типи парадигмально-дослідницьких методологій у психології.	2	2	10/8	-
Тема 7. Методологічна оптика циклічно-вчинкової організації теорії як системи раціонального знання.	2	2	10/8	-
Змістовий модуль 3. ПАРАДИГМАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКІ КАРТИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ЇХ МЕТОДОЛОГЕМИ				
Тема 8. Природничо-наукова парадигмально-дослідницька карта.	2/2	2	10/8	-
Тема 9. Гуманітарна та екзистенційна парадигми у психології.	2	2	10/8	-
Тема 10. Критицистська і конструктивістська парадигмально-дослідницькі карти психології.	2	2	10/8	-
Тема 11. Вчинкова і вітакультурна психософські метапарадигми.	2	2	10/10	-
Змістовий модуль 4. НАУКОВІ ШКОЛИ ЯК РЕСУРС МЕТОДОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ ПСИХОЛОГІЇ ТА У ЦАРИНІ ЇЇ ВСЕМОЖЛИВИХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ПРАКТИК				
Тема 12. Мета, завдання, зміст та особливості методологічних досліджень у сфері психології.	2	2	10/10	-
Тема 13. Засадничі умови виникнення наукових шкіл у психології.	2	2	10/10	-
Тема 14. Категорійний профіль наукової школи і категорійний лад сучасної психології.	2	2	10/10	-
Тема 15. Типи наукових шкіл та умови їх ефективного функціонування у психології і психософії.	2	2	12/12	-
Разом	4/12	2/6	144/132	-

5. Тематика практичних занять**Змістовий модуль 1.****МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ І СУЧАСНІ УЯВЛЕННЯ ПРО ПСИХОЛОГІЧНЕ ПІЗНАННЯ****Практичне заняття 1****Тема.** Предметне поле методології науки.

Питання для обговорення:

1. Поняття про метод, методологію і методологічну роботу.

2. Науковий метод, його принципи та атрибутивні ознаки.

3. Співвідношення змісту та обсягу понять “філософія”, “наука”, “світогляд”. Об’єкт і предмет пізнання в науковому витлумаченні.

4. Предметне поле і завдання методології науки.

5. Рефлексія наукового знання.
[4; 10; 22; 27; 29; 37; 45; 55; 63; 77; 81; 86; 101; 117; 118].**Практичне заняття 2****Тема.** Структура, функції та рівні організації наукового (раціонального) знання.

Питання для обговорення:

1. Філософська методологія як багатоманіття форм і методів теоретичного пізнання дійсності.

2. Загальнонаукова методологія як цілісна система методологічних знань у сфері науки.

3. Методології окремих наук і наукових дисциплін.

4. Конкретно-тематична методологія, її засобове та процедурне забезпечення.

5. Ситуаційна методологія як набір методик і технік проведення окремих досліджень.

6. Особливості методологічного знання порівняно із теоретичними знаннями.

7. Дескриптивна і нормативна функції методологічного знання.

[14; 25; 38; 43; 48; 54; 61; 64; 66; 95; 110; 113; 118; 123].

Практичне заняття 3

Тема. *Типи наукової раціональності та еволюція психологічного знання.*

Питання для обговорення:

1. Методологічна оптика як інструмент пізнання і як метафоричний конструкт постмодернізму.

2. Методологічна оптика у зміні типів наукової раціональності.

3. Класичний ідеал раціональності у психології та його методологічна характеристика.

4. Некласичний етап розвитку раціональності у психології та його методологічна характеристика.

5. Постнекласичний ідеал раціональності у психології та його складна методологічна оптика.

6. Поняття про постнекласичну епістемологію.
[18; 24; 25; 30; 38; 49; 55; 76; 77; 81; 83; 88; 94].

Змістовий модуль 2.

ТИПИ ДОСЛІДНИЦЬКИХ МЕТОДОЛОГІЙ У ТЕОРЕТИЧНІЙ ТА ЕМПІРИЧНІЙ ПСИХОЛОГІЇ

Практичне заняття 4

Тема. *Типи наукового мислення і чотири-складовість сучасної науки.*

Питання для обговорення:

1. Типологія як логіко-методологічна процедура.

2. Поняття про мислещему як інструмент пізнання. Принцип кватерності в науці і психології.

3. Сцієнтизм і гуманізм як напрями розвитку психології.

4. Канонічна психологія В.А. Роменця: мета-теорія, метод вчинкової діалектики, ідея вчинку, принцип учинковості, психософія вчинку.

5. Складові психологічної науки – емпірична, засадова, культурно-світоглядна. Взаємодоповнення теоретичного та емпіричного напрямків дослідницької діяльності.

[1; 2; 6; 8; 11; 13; 17; 22; 28; 34; 47; 64; 65; 69; 74; 79; 84; 96].

Практичне заняття 5

Тема. *Типологічне обґрунтування напрямів методологування у психології.*

Питання для обговорення:

1. Методологічна концепція парадигми Т. Куна та її характеристика.

2. Поняття про багаторівневість парадигмальних досліджень у психології.

3. Методологування як практика філософської і наукової методологій.

4. Шестирівнева модель методологування А.В. Фурман як професійної мислєдіяльності та її логіко-змістовий аналіз.

5. Характеристика основних напрямів наукової методології у філософії та гуманітаристиці: природничо-наукового, аналітичного, соціального, гуманітарного.

[3; 10; 12; 19; 40; 41; 54; 77; 92; 97; 98; 100; 108; 111].

Практичне заняття 6

Тема. *Типи парадигмально-дослідницьких методологій у психології.*

Питання для обговорення:

1. Поняття про парадигмально-дослідницьку методологію і парадигмально-дослідницьку карту та їх відмінності.

2. Особливості повноцінного соціально-психологічного дослідження.

3. Визначення методологом описання та експериментування, пояснення і розуміння у психології.

4. Обґрунтування типів парадигмально-дослідницьких методологій, їх сутності та спрямування, основного чи основних методів і методологічних можливостей.

5. Сутність і переваги історико-психологічної (В.А. Роменець) і вітакультурної (А.В. Фурман) метапарадигм у сучасній психології.
[15; 22; 23; 31; 34; 36; 43; 52; 76; 77; 83; 95; 96; 99; 121].

Практичне заняття 7

Тема. *Методологічна оптика циклічно-вчинкової організації теорії як системи раціонального знання.*

Питання для обговорення:

1. Методологічна оптика як предмет рефлексивного методологування. Визначення

змісту поняття “методологічна оптика” за вчинковим принципом.

2. Кватерне спричинення методологічної оптики у психології як окремої рефлексивної налаштованості дослідницької свідомості.

3. Принципи, закономірності та нормативи циклічно-вчинкового підходу в методології психології А.В. Фурмана.

4. Теорія як універсальна форма пізнання і синтетична форма організації знання.

5. Поняття про мислевчинення, його структуру і функції.

6. Інструменти методологування та їх мислевчинковий потенціал.

7. Теорія як інтегральне знання утворення і як циклічно-вчинкова організація наукового знання.

8. Виміри або модуси сутнісної визначеності теорії та їх характеристика.

[24; 30; 44; 61; 75; 81; 87; 89; 90; 92; 94а; 109].

Змістовий модуль 3.

ПАРАДИГМАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКІ КАРТИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ЇХ МЕТОДОЛОГЕМИ

Практичне заняття 8

Тема. *Природничо-наукова парадигмально-дослідницька карта.*

Питання для обговорення:

1. Методологічна концепція парадигми Томаса Куна, її переваги та обмеження.

2. Методологія парадигмальних досліджень у гуманітаристиці А.В. Фурмана.

3. Модуси цілісності, структура і функції парадигми у психології. Поняття про парадигмально-дослідницьку карту та про її структурно-функціональну організацію.

4. Багатопарадигмальність сучасної психології. Позитивізм як метапарадигмальна стратегія наукового пізнання.

5. Принципи раціональної побудови світу (раціональності), ідеалізації, адекватності методу, предмета дослідження, емпіричної фактичності, теоретичної редуції психічної реальності, відносної істинності психологічного знання.

6. Теоретичний світ психології і методи його осмислення.

7. Експеримент як основний засіб добування та істинності психологічного знання.

8. Принцип детермінізму (спричинення) у психології та варіанти його інтерпретації.

9. Проблема системної детермінації психіки і способи її розв'язання.

10. Подвійна буттєвість психічного як ноуменальної дійсності та феноменальної реальності.

11. Міфологеми психології та криза природничо-наукової парадигмальної карти у психології.

[28; 30; 32; 39; 49; 56; 60; 64; 76; 79; 84; 96; 110; 119].

Практичне заняття 9

Тема. *Гуманітарна та екзистенційна парадигми у психології.*

Питання для обговорення:

1. Гуманітарна психологія та особливості її предметного поля.

2. Науки про дух: розуміння вчинків і душевних станів людини, а також внутрішньої дійсності її переживань.

3. Пояснювальна та розуміннева течії розвитку психології.

4. Розуміння як екзистенційне базове визначення людського буття і сутнісно як пізнання сенсу та оперування у свідомості сенсоформами.

5. Тлумачення або/та інтерпретація як мистецтво розуміння психологічних текстів.

6. Герменевтика і герменевтичну методологію. Предметне поле та методи психологічної герменевтики. Антипозитивізм і його методологічні настановлення. Психологічна герменевтика як перспективний напрям досліджень.

7. Гуманістичний ідеал та екзистенціали (святості) людського життя та їх актуалізаційний і самоактуалізаційний потенціал у контексті розвитку особистості.

8. Людська суб'єктивність і концепції самоактуалізації, повноцінного функціонування, самореалізації і самоефективності особистості (Г. Балл, А. Маслоу, К. Роджерс, Г. Олпорт, А. Бандура та ін.). Суб'єктивний досвід і пікові переживання особи як члена суспільства.

[6; 16; 17; 26; 34; 42; 67; 76; 77; 83; 85; 103; 110; 115].

Практичне заняття 10

Тема. *Критицистська і конструктивістська парадигмально-дослідницькі карти психології.*

Питання для обговорення:

1. Критицизм як метод, напрям, філософська позиція, методологічна стратегія і підхід.

2. Критичний раціоналізм як методологічна орієнтація. К. Поппер і сформульований ним принцип фальсифікації.

3. Методологія науково-дослідницьких програм Імре Лакатоша. Поняття про тверде ядро і про захисний пояс дослідницької програми.

4. Конструктивізм як методологічна стратегія неklasичної раціональності й утвердження неklasичної епістемології. Конструктивістська метапарадигмальна карта, її побудова та змістове й методологічне наповнення сегментів.

5. Соціальний, радикальний і психокультурний напрями конструктивізму та їхні методологічні програми.

6. Психокультура як міждисциплінарний постнеklasичний синтез різноаспектних знань.

7. Еволюція культурно-наукових традицій як історично змінних систем людського знання про природу суцього і способи поведінки з ним: синкретична, теоцентрична, модерністська, постмодерністська, пост-постмодерністська.

8. Поняття про теоретичний конструкт і метапарадигмальну знаннєву (психологічну) карту. [15; 43; 45; 49; 50; 63; 77; 80; 86; 92; 96; 110].

Практичне заняття 11

Тема 11. *Вчинкова і вітакультурна психософські метапарадигми.*

Питання для обговорення:

1. Принцип вчинковості, категорія вчинку і вчинковий підхід у психології: від М.М. Бахтіна і С.Л. Рубінштейна до В.А. Роменця.

2. Канонічна психологія В.А. Роменця та її предметне поле.

3. Психософія вчинку В.А. Роменця як методологія пізнання сутності людського буття. Методологізм як перспектива розвитку психології та гуманітарної епістемології.

4. Системомислєдїяльнїсна методологія як філософсько-ігротехнічна школа Г.П. Щєдровицького та її основні виміри-складові мислєдїяльності і мислєкомунікації.

5. Методологічне мислення як осереддя психологічного методологування. Канонічні ознаки методологічної роботи, їх характеристика, мислєсхеми і пояснювальні функції у проєкції на психологію як сферу мислєдїяльності.

6. Схема-матриця модульно-розвивального оргпростору професійного методологування та її мислєвчинкове і психологічне забезпечення під час проведення методологічних семінарів і сесій.

7. Вітакультурна методологія А.В. Фурмана, її центри і поняттєво-категорійний лад.

8. Принципи, закономірності, нормативи і настановлення циклічно-вчинкового підходу у царині психологічного пізнання, конструювання і прикладного методологування.

[1; 2; 10; 20; 52; 59; 65; 70; 72; 74; 77; 90; 104].

Змістовий модуль 4.

НАУКОВІ ШКОЛИ ЯК РЕСУРС МЕТОДОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ ПСИХОЛОГІЇ ТА У ЦАРИНІ ЇЇ ВСЕМОЖЛИВИХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ПРАКТИК

Практичне заняття 12

Тема. *Мета, завдання, зміст та особливості методологічних досліджень у сфері психології.*

Питання для обговорення:

1. Психологія як гуманітарна наука і як сфера мислєдїяльності. Психологічне мислення як предмет методологічних досліджень у психології.

2. Методологічна оптика як система лінз професійного методологування у сфері психології та її класичний, неklasичний, постklasичний і постнеklasичний інваріанти або типі-стратегії.

3. Базові форми методологування (аналіз, рефлексія, розуміння, мислення, робота, мислєдїяльнїсть) як інтелектуальні інструменти добування методологічного знання про психодуховний світ людини.

4. Концепція професійного методологування А.В. Фурмана, його рівні, форми, наскрізні процеси, критерії, засоби і параметри.

5. Психологічна наука і практика як сфера професійного методологування та рефлексивного конструювання.

6. Методологічні орієнтації (напрями) і методологічні тенденції розвитку сучасної психології.

7. Розуміння та пояснення у психології як логіко-методологічні процедури.

[4; 13; 36; 38; 55; 77; 95; 113; 114; 117; 118; 120].

Практичне заняття 13

Тема. *Засади умови виникнення наукових шкіл у психології.*

Питання для обговорення:

1. Наукова школа як усталена форма професійної організації групової дослідницької діяльності. Науково-дослідницька програма школи. Лабораторія, інститут як центр науково-дослідницької роботи.

2. Онтологічні виміри життєдіяльності та основні феноменологічні прояви (феноменали) наукової школи. Лідер, фундатор чи керівник наукової школи і характеристика його особистості.

3. Колектив однодумців (колег, учнів, наступників) і благодатний для групової творчості соціально-психологічний клімат школи.

4. Категорійне ядро науково-дослідницької програми і його новизна та категорійні регулятори.

5. Порівняльний структурно-функціональний аналіз логічних структур дослідницьких програм Імре Лакатоша і Михайла Ярошецького та визначення їх евристичного потенціалу у психології.

6. Гуманітарна наука як глобальна дослідницька програма та етапи (періоди) її новітнього становлення.

7. Концепції нормативної епістемології і раціональної методології Імре Лакатоша та їх рамкові умови стосовно психології.

8. Системно-діяльнісний і системомислідальнісний підходи до створення науково-дослідницьких програм у психології.

9. Поняття про методологічну план-карту психологічного дослідження.

10. Категорійний профіль конкретної психологічної школи.

[15; 26; 43; 55; 65; 70; 84; 91; 105; 110; 112].

Практичне заняття 14

Тема. Категорійний профіль наукової школи і категорійний лад сучасної психології.

Питання для обговорення:

1. Категорійний лад психологічної науки, теоретичний світ психології. Категоріогенез та його закономірності.

2. Емпіричний, теоретичний, категорійний і методологічний рівні або смуги руху-розвитку психологічної думки.

3. Категорії науки (власне категорійні поняття) і категорії культури (тобто світоглядні універсалії).

4. Категорійна модель світу і внесок у її розвиток сучасної академічної психології.

5. Логіко-параметрична структура поняття як форми мислення і знанневої одиниці.

6. Формула категорії в аналітичних контекстах мікрокатегоріогенезу і макрокатегоріогенезу. Слово, ім'я, термін, поняття як основні етапи мікрокатегорійної генези. Взаємодоповнення генетичних форм категорійної моделі світу як результат макрокатегоріогенезу.

7. Основні логіко-змістові фокуси категорії, за методологічною концепцією Г.П. Щедровицького, та їх ідеальна проекція на поняттєво-категорійне поле сучасної психології.

8. Бінарна мислесхема категорійного світу як осереддя психологічної науки.

9. Ступені розвитку понять в онтогенезі особистості за методологічною концепцією Л.С. Виготського.

10. Закон еквівалентності понять у контексті вузлової для психології людини проблеми мислення і мовлення.

11. Довгота і широта понять, понятійні картини проблемної свідомості людини, осмислене слово як малий світ свідомості.

12. Категоризація як логіко-методологічна процедура. Категорійний лад психології (О.М. Ткаченко, В.А. Роменець, П.А. М'ясоїд, А.В. Фурман). [5; 10; 11; 30; 50; 61; 77; 84; 88; 93; 106; 112; 114].

Практичне заняття 15

Тема. Типи наукових шкіл та умови їх ефективного функціонування у психології і психософії.

Питання для обговорення:

1. Достатні умови ефективного функціонування наукових шкіл у психології.

2. Організаційно-діялісна гра як унікальна форма професійного методологування.

3. Лідер наукової школи та її структурно-рольова організація: учні першого і другого кіл, прибічники, опонентське коло, світ науки, освіти, культури, суспільства.

4. Головні завдання наукової школи у лоні розвитку загальнолюдської та етнонаціональної культури.

5. Шеріг причин занепаду гуманітарно зорієнтованих наукових шкіл у період глобалізації цивілізаційного розвитку людства.

6. Типологічні форми організації життєдіяльності наукових шкіл: протошкола, науково-освітня, школа як дослідницький колектив і як новий напрям у розвитку психології, школа четвертого покоління, або школа парадигмального типу.

7. Наукові школи в історії психології: В. Вундта, З. Фройда, К.Г. Юнга, С.Л. Рубінштейна, Л.С. Виготського, В.А. Роменця, Т.С. Яценко, А.В. Фурмана та ін.

8. Особистість ученого і визначальна роль у створенні дослідницької програми лідера школи. Осереддя творчого потенціалу школи – суттєвий категорійний зсув у розвитку психологічної науки.

9. Основи теорії професійного методологування А.В. Фурмана. Освітологія як синтетична соціогуманітарна наука.

10. Науково-методологічні напрями у психології: психоаналітичний, бігевіористський, гештальтпсихологічний, гуманістичний, діяльнісний, культурно-історичний, канонічно-психологічний, вітакультурний.

[11; 13; 15; 36; 43; 45; 61; 77; 102; 105; 107; 112; 122].

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

КПІЗ виконується у формі реферату.

Критерії оцінювання реферату

Викладене розуміння реферату як цілісного авторського тексту визначає критерії його оцінювання: новизна змісту; обґрунтованість вибору джерел; ступінь розкриття сутності питання; дотримання вимог до оформлення.

Новизна змісту:

- а) актуальність теми дослідження;
- б) новизна й самостійність у постановці проблеми, формулювання нового аспекту відомої проблеми у встановленні нових зв'язків (міжпредметних, внутрішньопредметних, інтеграційних);
- в) уміння працювати з дослідженнями, аналітичною літературою, систематизувати й структурувати матеріал;
- г) наявність авторської позиції, самостійність оцінок і суджень;
- д) стильова єдність тексту.

Ступінь розкриття сутності питання:

- а) відповідність плану темі реферату;
- б) відповідність змісту й плану реферату;
- в) повнота й глибина знань з теми;
- г) обґрунтованість способів і методів роботи з матеріалом;
- е) уміння узагальнювати, формулювати висновки, зіставляти різні точки зору з одного питання (проблеми).

Обґрунтованість вибору джерел:

- а) оцінка використаної літератури: чи розглянуті найбільш відомі роботи з теми дослідження (у т.ч. журнальні публікації останніх років, останні статистичні дані, довідки).

Дотримання вимог до оформлення:

- а) правильність оформлення посилання на використану літературу, список літератури;
- б) оцінка грамотності й культури викладу (у т.ч. орфографічної, пунктуаційної, стилістичної), володіння термінологією;
- в) дотримання вимог до обсягу реферату.

7. Самостійна робота студентів

№ п/п	Теми	К-сть годин	
		ДФН	ЗФН
1	Тема 1. Предметне поле методології науки, її мета і завдання	4	8
2	Тема 2. Структура, функції та рівні організації наукового знання	4	8
3	Тема 3. Типи наукової раціональності та еволюція психологічного знання	6	8
4	Тема 4. Типи наукового мислення і чотирискладовість сучасної науки.	6	8
5	Тема 5. Типологічне обґрунтування напрямів методологування у психології	6	10/8
6	Тема 6. Типи парадигмально-дослідницьких методологій у психології	6	10/8
7	Тема 7. Методологічна оптика циклічно-вчинкової організації теорії як системи раціонального знання	6	10/8
8	Тема 8. Природничо-наукова парадигмально-дослідницька карта	6	10/8
9	Тема 9. Гуманітарна та екзистенційна парадигми у психології	6	10/8
10	Тема 10. Критицистська і конструктивістська парадигмально-дослідницькі карти психології	6	10/8
11	Тема 11. Вчинкова і вітакультурна психософські метапарадигми	6	10/10
12	Тема 12. Мета, завдання, зміст та особливості методологічних досліджень у сфері психології	6	10/10
13	Тема 13. Засадничі умови виникнення наукових шкіл у психології	6	10/10
14	Тема 14. Категорійний профіль наукової школи і категорійний лад сучасної психології	6	10/10
15	Тема 15. Типи наукових шкіл та умови їх ефективного функціонування у психології і психософії	6	12/12
Разом:		96	144/132

8. Тренінг з дисципліни

Організація і проведення тренінгу (4 год.) модульно-розвивального оргпростору мислевчинення А.В. Фурмана та їх евристичний потенціал у психології”.

Проведення круглого столу на тему: “Схема миследіяльності Г.П. Щедровицького і модель

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “Методологія психології” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані психодидактичні тести;
- мислесхеми
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- наскрізні проекти і методологічні схеми психологічного дослідження;
- командні психологічні проекти;

- аналітичні звіти, реферати, есе методологічного спрямування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КППЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- залік;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) від питомої ваги кожної складової залікового кредиту з дисципліни “Методологія психології” визначається як середньозважена величина залежно

Для заліку:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ, враховуючи поточне опитування) – залік
30%	40 %	30 %
8 тиждень	15 тиждень	17 тиждень

Для екзамену:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ, враховуючи поточне опитування)	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%

Шкала оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов’язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Опорні конспекти лекцій;	1-15
2.	Навчальні посібники; модульно-розвивальний підручник;	1-15
3.	Робоча навчальна програма;	
4.	Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;	1-15
5.	Засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);	1-15
6.	Завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Методологія психології»	1-15

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Академік В.А. Роменець: творчість і праці: зб. ст. / упоряд. П.А. М'ясоїд; відп. ред. Л.О. Шатирко. – К.: Либідь, 2016. – 272 с.
2. Алієв Ш., М'ясоїд П., Фурман А.В. Вчинкова природа практики (філософсько-психологічна інтерпретація творчого діалогу В.А. Роменця із М.М. Бахтіним) / Шамеутдін Алієв, Петро М'ясоїд, Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2012. – №3. – С. 20–37.
3. Аллахвердов В.М. Методологическое путешествие по океану бессознательного к таинственному острову сознания / Виктор Михайлович Аллахвердов. – СПб.: Изд-во "Речь", 2003. – 368 с.
4. Анисимов О.С. Методология: функция, сущность, становление (динамика и связь времен) / О.С. Анисимов. – М.: ЛМА, 1996. – 380 с.
5. Балл Г. Интегративно-особистісний підхід у психології: впорядкування головних понять / Георгій Балл // Психологія і суспільство. – 2009. – №4. – С. 25–53.
6. Балл Г. До обґрунтування раціогуманістичного підходу у психології / Георгій Балл // Психологія і суспільство. – 2004. – №4. – С. 60–74.
7. Бердяев Н.А. О назначении человека / Николай Александрович Бердяев. – М.: Республика, 1993. – 383 с.
8. Василюк Ф.Е. Методологический анализ в психологии / Фёдор Ефимович Василюк. – М.: МГППУ; Смысл, 2003. – 240 с.
9. Велитченко Л.К. Методологічні та теоретичні проблеми психології: програмний конспективний довідник / Л.К. Велитченко, В.І. Подшивалкіна. – Одеса: СВД Черкасов, 2009. – 279 с.
10. Вітакультурний млин: Методологічний альманах / наук. консульт.-ред. А.В. Фурман. – 2005–2019. – Модулі 1–21.
11. Выготский Л.С. Психология / Лев Семёнович Выготский. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2002. – 1008 с. – (Серия "Мир психологии").
12. Гадамер Х.-Г. Истина и метод / Ханс-Георг Гадамер. – М.: Прогресс, 1988. – 702 с.
13. Георгий Петрович Щедровицкий / Г.П. Щедровицкий; [под ред. П.Г. Щедровицкого, В.Л. Даниловой]. – М.: Росс. полит. энц-я (РОССПЭН), 2010. – 600 с. – (Философия России второй половины XX в.).
14. Герасимов И.Г. Структура научного исследования (философский анализ познавательной деятельности в науке) / И.Г. Герасимов. – М.: Мысль, 1985. – 215 с.
15. Гроф С. Структура научных революций / Станіслав Гроф // Психологія і суспільство. – 2010. – №2. – С. 105–112.
16. Гуманістична психологія: Антологія: [навч. пос.] у 3-х т. / упорядн. і наук. ред. Роман Трач (США) і Георгій Балл (Україна). – К.: Унів. вид-во Пульсари, 2001. – Том 1: Гуманістичні підходи у західній психології ХХ ст. – 252 с.
17. Гуманістична психологія: Антологія: [навч. пос.] у 3-х т. / упорядн. і наук. ред. Роман Трач (США) і Георгій Балл (Україна). – К.: Унів. вид-во Пульсари, 2001. – Том 2: Психологія і духовність: (світоглядні аспекти гуманістично зорієнтованих напрямів у сучасній західній психології). – 2005. – 279 с.
18. Гуменюк (Фурман) О. Методологічна модель інноваційно-психологічного клімату / Оксана Гуменюк (Фурман) // Психологія і суспільство. – 2005. – №4. – С. 70–83.
19. Гуменюк (Фурман) О. Методологія пізнання освітнього вчинку в контексті інноваційно-психологічного клімату / Оксана Гуменюк (Фурман) // Психологія і суспільство. – 2012. – №1. – С. 47–81.
20. Гуменюк (Фурман) О.Є. Психологія впливу: [монографія] / Оксана Євстахіївна Гуменюк (Фурман). – Тернопіль: Економічна думка, 2003. – 304 с.
21. Гуменюк (Фурман) О.Є. Психологія Я-концепції: [навч. посібник] / Оксана Євстахіївна Гуменюк (Фурман). – Тернопіль: Економічна думка, 2004. – 310 с.
22. Гуменюк (Фурман) О.Є. Теорія і методологія інноваційно-психологічного клімату загальноосвітнього закладу: [монографія] / Оксана Євстахіївна Гуменюк (Фурман). – Ялта-Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 340 с.
23. Гусельцева М. Методологія оновлення психологічної науки / Марина Гусельцева // Психологія і суспільство. – 2018. – №1-2. – С. 27–37.
24. Гусельцева М. Методологічна оптика як інструмент пізнання / Марина Гусельцева // Психологія і суспільство. – 2017. – №4. – С. 39–55.
25. Гусельцева М.С. Методологические кризисы и типы рациональности в психологии / Марина Сергеевна Гусельцева // Вопросы психологии. – 2006. – №1. – С. 3–15.
26. Гусельцева М. Раціогуманістичний підхід Г.О. Балла: психологія свободи і творчого синтезу / Марина Гусельцева // Психологія і суспільство. – 2017. – №2. – С. 41–55.
27. Декарт Р. Правила для руководства ума. Рассуждение о методе / Рене Декарт // Сочинения. – М.: Мысль, 1989. – 512 с.
28. Дильтей В. Описательная психология / Вильгельм Дильтей; пер. с нем. Е.Д. Зайцевой; под ред. Г.Г. Шпета: второе издание. – СПб.: Алетейя, 1996. – 160 с.
29. Жариков Е.С. Методологический анализ возможностей оптимизации научного творчества / Евгений Семёнович Жариков. – К.: Мин. гражд. авиации СССР, 1968. – 170 с.
30. Зинченко В.П. Теоретический мир психологии / Владимир Петрович Зинченко // Вопросы психологии. – 2003. – №5. – С. 3–17.
31. Зинченко В.П. Сознание и творческий акт / Владимир Петрович Зинченко. – М.: Языки славянских культур, 2010. – 592 с.

32. Казміренко В. Соціально-психологічна регуляція діяльності організацій / В'ячеслав Казміренко // Психологія і суспільство. – 2004. – №2. – С. 5–29.
33. Кант І. Критика чистого розуму / Іммануїл Кант; пер. з нім. та прим. І. Бурковського. – К.: Юніверс, 2000. – 504 с.
34. Карпенко З.С. Аксиологічна психологія особистості: [монографія] / Зіновія Степанівна Карпенко. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2009. – 512 с.
35. Каюа Р. Людина та сакральне / Роже Каюа; пер. з франц. А.В. Усик. – К.: Ваклер, 2003 – 256 с.
36. Копилов Г. Про природу “наукових революцій” / Геннадій Копилов // Психологія і суспільство. – 2010. – №2. – С. 113–127.
37. Копнин П., Спиркин А. Методология / П. Копнин, А. Спиркин // Философская энциклопедия. – Т. 3. – М.: Советская энциклопедия, 1967. – 584 с.
38. Корнилова Т.В. Методологические основы психологии / Татьяна Васильевна Корнилова, Сергей Дмитриевич Смирнов. – СПб.: Питер, 2006. – 320 с.; ил. – (Серия “Учебное пособие”).
39. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Григорій Силівч Костюк; під ред. Л. М. Проколієнко; упор. В.В. Андрієвська, Г.О. Балл, О.Т. Губко, С.В. Проскура. – К.: Рад. школа, 1989. – 608 с.
40. Кубаєвський М. Роль універсалій у процесі методологування / Микола Кубаєвський // Психологія і суспільство. – 2010. – №3. – С. 115–123.
41. Кубаєвський М. Методологування як засіб розуміння смислу / Микола Кубаєвський, Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2010. – №4. – С. 47–57.
42. Кузнецов Ю. Феномен художньої деталі: методологічні виміри пізнання / Юрій Кузнецов // Психологія і суспільство. – 2017. – №3. – С. 4–29.
43. Кун Т. Структура научных революций / Томас Кун; пер. с англ. / сост. В. Ю. Кузнецов. – М.: ООО “Изд-во АСТ”, 2002. – 608 с.
44. Кучеренко С. Методологічні підходи до вивчення самосвідомості особистості / Світлана Кучеренко // Психологія і суспільство. – 2009. – №1. – С. 134–151.
45. Лакатош І. Методологія наукових дослідницьких програм / Імре Лакатош // Психологія і суспільство. – 2007. – №4. – С. 11–29.
46. Лой А.Н. Сознание как предмет теории познания: [монография] / Анатолий Николаевич Лой. – К.: Вища школа, 1988. – 240 с.
47. Людина. Суб'єкт. Вчинок: Філософсько-психологічні студії: зб. ст. / за заг. ред. В.О. Татенка. – К.: Либідь, 2006. – 360 с.
48. М'ясоїд П. Метатеоретичний аналіз у психології / Петро М'ясоїд // Психологія і суспільство. – 2009. – №4. – С. 54–82.
49. М'ясоїд П.А. Психологічне пізнання: історія, логіка, психологія / П.А. М'ясоїд. – К.: Либідь, 2016. – 560 с.
50. Мамардашвили М.К. Как я понимаю философию / Мераб Константинович Мамардашвили. – [2-е изд., измен. и доп.] / сост. и общ. ред. Ю.П. Сенокосова. – М.: Изд. группа “Прогресс”, “Культура”, 1992. – 416 с.
51. Мацумото Д. Психология и культура / Дэвид Мацумото; пер. с англ. О. Голубева, Н. Миронов, Л. Ордановская, Т. Пешкова [и др.]. – СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2002. – 416 с. – (Серия “Психологическая энциклопедия”).
52. Мединська Ю. Вітакультура парадигма і постмодернізм / Юлія Мединська // Психологія і суспільство. – 2006. – № 1. – С. 47–52.
53. Менегетти А. Система и личность / Антонио Менегетти; пер. с итал. – [изд. 2-е.]. – М.: ННБФ “Онтопсихология”, 2003. – 328 с.
54. Методологування як практика рефлексивної мислєдїяльності (круглий стіл) // Психологія і суспільство. – 2017. – №1. С. 11–33.
55. Микешина Л.А. Философия науки: Современная эпистемология. Научное знание в динамике культуры. Методология научного исследования: [уч. пос.] / Л.А. Микешина. – М.: Прогресс-Традиция: МПСИ: Флинта, 2005. – 464 с.
56. Москалець В.П. Психологія особистості: [навч. посібн.] / Віктор Петрович Москалець. – К.: “Центр учбової літ.”, 2013. – 416 с.
57. Николаєнко Л.Г. Методи соціологічного пояснення: [монографія] / Леонід Николаєнко. – К.: ДАКККІМ, 2006. – 200 с.
58. Онопрієнко В.І. Наукове співтовариство: Вступ до соціології науки / Валентин Іванович Онопрієнко. – К.: Наука, 1998. – 98 с.
59. Основи психології: підр. / за заг. ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. – [2-е вид., стереотип.]. – К.: Либідь, 1996. – 632 с.
60. Панок В. Теоретико-методологічне обґрунтування прикладної психології / Віталій Панок // Психологія і суспільство. – 2016. – №1. – С. 91–108.
61. Петровский А.В. Теоретическая психология: уч. пос. [для студ. психол. фак. высш. учеб. заведений] / Артур Владимирович Петровский, Михаил Григорьевич Ярошевский. – М.: Изд. центр “Академия”, 2001. – 496 с.
62. Пиаже Ж. Генетическая эпистемология / Жан Пиаже. – 5-е изд. – СПб.: Питер, 2004. – 436 с.
63. Поппер К. Логика и рост научного знания / Карл Поппер. – М.: Прогресс, 1983. – 392 с.
64. Предмет и метод психологии: антология / под ред. Е.Б. Старовойтенко. – М.: Акад. проект: Гаудеамус, 2005. – 512 с. – (“Gaudeamus”).
65. Психологія вчинку: Шляхами творчості В.А. Роменця: зб. ст. / упоряд. П.А. М'ясоїд; відп. ред. А.В. Фурман. – К.: Либідь, 2012. – 296 с.
66. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології (Досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату): навч.-метод. посіб. / Валентин Васильович Рибалка. – К.: Ніка-Центр, 2003. – 204 с.
67. Рикёр П. Конфликт интерпретаций: Очерки о герменевтике / Поль Рикёр. – М.: Медиум, 1995. – 416 с.
68. Роджерс К.Р. Взгляд на психотерапию. Становление человека / Карл Роджерс; пер. с англ. [общ. ред. и предисл. Исениной Е.И.]. – М.: Изд. группа “Прогресс”, “Универс”, 1994. – 480 с.
69. Розин В.М. Психология: наука и практика: [учебн. пособие] / В.М. Розин. – М.: РГГУ: Омега-Л, 2005. – 544 с. – (Humanits. Учебник для высшей школы).
70. Роменець В. Виховання творчих здібностей у студентів / Володимир Роменець // Психологія і суспільство. – 2018. – №3-4. – С. 140-185.
71. Роменець В.А. Історія психології ХХ століття: навч. посіб. / В.А. Роменець, І.П. Маноха. – К.: Либідь, 1998. – 992 с.
72. Роменець В.А. Предмет і принципи історико-психологічного дослідження / Володимир Роменець // Психологія і суспільство. – 2013. – №2. – С. 6–27.
73. Роменець В.А. Психологія творчості: [навч. посібник] / Володимир Роменець. – [2-е вид., доп.]. – К.: Либідь, 2001. – 288 с.
74. Роменець В.А. Історія психології: ХІХ – початок ХХ століття: [навч. посіб.] / В.А. Роменець. – К.: Либідь, 2006. – 832 с.
75. Рубинштейн С.Л. Бытие и сознание. Человек и мир / Сергей Леонидович Рубинштейн. – СПб.: Питер, 2003. – 512 с. – (Серия “Мастера психологии”).
76. Савчин М.В. Методологеми психології: [монографія] / Мирослав Васильович Савчин. – К.: Академвидав, 2013. – 224 с. – (Серия “Монограф”).
77. Система сучасних методологій: [хрестоматія у 4-х томах] / упоряд., відп. ред., перекл. А.В. Фуман. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – Т. 1. – 314 с.; Т. 2. – 344 с.; Т. 3. – 400 с.; Т. 4. – 388 с.
78. Слободчиков В.И. Основы психологической антропологии. Психология человека: Введение в психологию субъективности: уч. пос. [для вузов] / В.И. Слободчиков, Е. И. Исаев. – М.: Школа-Пресс, 1995. – 384 с.
79. Смит Н. Современные системы психологии / Ноэль Смит; пер. с англ. Н. Миронов, С. Рысев; под общ. ред. А. А. Алексеева. – СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. – 384 с. – (Серия “Психологическая энциклопедия”).
80. Старовойтенко Е.Б. Современная психология: формы интеллектуальной жизни / Елена Борисовна Старовойтенко. – М.: Акад. Проект, 2001. – 544 с. – (Gaudeamus)
81. Стєпин В.С. Теоретическое знание: структура, историческая эволюция: [монография] / Вячеслав Семёнович Стєпин. – М.: Прогресс-Традиция, 2000. – 744 с.
82. Татенко В.О. Сучасна психологія. Теоретико-методологічні проблеми: [навч. посіб.] / В.О. Татенко. – К.: Вид-во НАУ, 2009. – 288 с.
83. Теория и методология психологии: Постнеклассическая перспектива / отв. ред. А.Л. Журавлёв, А.В. Юревич. – М.: Изд-во “Ин-т психологии РАН”, 2007. – 528 с.

84. Ткаченко О. Принципи, категорії і методологічні проблеми психології / Олександр Ткаченко // Психологія і суспільство. – 2009. – №1. – С. 45–133.
85. Ушинский К.Д. Человек как предмет воспитания. Опыт педагогической антропологии / Константин Дмитриевич Ушинский // Избранные труды: в 11 т. – Т. 8. – М.: Изд. АПН РСФСР, 1950. – 776 с.
86. Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки / Пол Фейерабенд; пер. с нем. – М.: Наука, 1986. – 554 с.
87. Фурман А.А. Психологія особистості: ціннісно-орієнтаційний аспект: [монографія] / Анатолій Анатолійович Фурман. – Одеса: ОНПУ; Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 312 с.
88. Фурман А.А. Психологія смислотворного розвитку особистості: [монографія] / Анатолій Анатолійович Фурман. – Тернопіль: ТНЕУ, 2017. – 508 с.
89. Фурман А.А., Фурман А.В. Вчинкова буттєвість особистості: від концепту до метатеорії (частина перша) // Психологія і суспільство. – 2018. – №1-2. – С. 5–26.
90. Фурман А.В. Генеза науки як глобальна дослідницька програма: циклічно-вчинкова перспектива / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2013. – №4. – С. 18–36.
91. Фурман А.В. Засадничі умови виникнення наукових шкіл / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2014. – №1. – С. 49–58.
92. Фурман А.В. Ідея і зміст професійного методологування: [монографія] / Анатолій Васильович Фурман. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 378 с.
93. Фурман А.В. Категорійний профіль наукової школи / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2014. – №2. – С. 23–39.
94. Фурман А.В. Методолог – професія майбутнього / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2016. – №1. – С. 16–42.
- 94а. Фурман А.В. Методологічна оптика циклічно-вчинкової організації теорії як системи раціонально-вчинкової організації теорії як метасистеми / Анатолій В. Фурман // Вітакультурний млин. – 2017. – Модуль 19. – С. 4-15.
95. Фурман А.В. Методологічне обґрунтування багаторівневої парадигмальних досліджень у соціальній психології / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2012. – №4. – С. 78–125.
96. Фурман А.В. Методологія парадигмальних досліджень у соціальній психології: [монографія] / Анатолій Васильович Фурман. – К.: Інститут політичної і соціальної психології; Тернопіль: Економічна думка, 2013. – 100 с.
97. Фурман А.В. Модульно-розвивальна організація мислєдїяльності – схема професійного методологування / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2005. – №4. – С. 40–69.
98. Фурман А.В. Модульно-розвивальний оргпростір методологування: аргументи розширення / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2017. – №1. – С. 34–49.
99. Фурман А.В. Парадигма як предмет методологічної рефлексії / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2013. – №3. – С. 72–85.
100. Фурман А.В. Свідомість як рамкова умова пізнання і методологування / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2017. – №4. – С. 16–38.
101. Фурман А.В. Світ методології / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2015. – №2. – С. 47–60.
102. Фурман А.В. Типи наукових шкіл та умови їх ефективного функціонування / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2014. – №3. – С. 11–29.
103. Фурман А.В. Українська ментальність та її культурно-психологічні координати / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2001. – №1. – С. 9–73.
104. Фурман А.В. Фундаментальний соціально-психологічний експеримент у школах України: анатомія пошуку / Анатолій В. Фурман // Освіта і управління. – 1997. – Т.1, №3. – С. 35–54.
105. Фурман А.В. Як розпізнати наукову школу / Анатолій В. Фурман // Науковий світ. – 2003. – №5. – С. 14–16.
106. Фурман А.В., Ковальова Т. Категорійна матриця взаємозв'язку образів суб'єктивної реальності і психологічних чинників самоактуалізації дорослого / Анатолій В. Фурман, Тетяна Ковальова // Психологія і суспільство. – 2011. – №4. – С. 72–81.
107. Фурман А.В., Шандрук С.К. Організаційно-діяльнісні ігри у вищій школі: [монографія] / Анатолій В. Фурман, Сергій Шандрук. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 272 с.
108. Фурман О. Простір і час у психологічному дискурсі / Оксана Фурман // Психологія і суспільство. – 2017. – №1. – С. 79–132.
109. Фурман О. Я-концепція як предмет багатоаспектного теоретизування / Оксана Фурман // Психологія і суспільство. – 2018. – №1-2. – С. 38–67.
110. Хьелл Л. Теорії личности (Основные положения, исследования и применение) / Лари Хьелл, Даниил Зиглер; пер. с англ. С. Меленевской, Д. Викторовой. – СПб.: Питер-Пресс, 1997. – 608 с. – (Серия “Мастера психологии”).
111. Шандрук С.К. Психологія професійних творчих здібностей: [монографія] / Сергій Костянтинів Шандрук. – Тернопіль: Економічна думка, 2015. – 357 с.
112. Школи в науке / под ред. С.Р. Микулинского, М.Г. Ярошевского, Г. Крѣбера, Г. Штейнера. – М.: Наука, 1977. – 523 с.
113. Щедровицкий Г. П. Избранные труды / Георгий Петрович Щедровицкий; [ред.-сост. А. А. Пископел, Л. П. Щедровицкий]. – М.: Шк. культ. политики, 1995. – 760 с.
114. Щедровицкий Г. Методологічна організація системно-структурних досліджень і розробок / Георгій Щедровицький // Психологія і суспільство. – 2004. – №2. – С. 30–49.
115. Щедровицький Г. Методологічна організація сфери психології / Георгій Щедровицький // Психологія і суспільство. – 2000. – №2. – С. 7–24.
116. Щедровицький Г. Схема мислєдїяльності – системно-структурна будова, значення і зміст / Георгій Щедровицький // Психологія і суспільство. – 2005. – №4. – С. 29–39.
117. Щедровицький Г.П. Філософія. Наука. Методологія / Георгій Петрович Щедровицький. – М.: Шк. культ. политики, 1997. – 656 с.
118. Юдин Э.Г. Методологія науки. Системность. Деятельность / Эрик Григорьевич Юдин. – М.: Эдиториал УРСС, 1997. – 445 с.
119. Юнг К.Г. Структура і динаміка психічного / Карл Густав Юнг; пер. с нем. – М., 2008. – 480 с.
120. Юревич А.В. Методологія і соціологія психології / Андрей Владиславович Юревич – М.: Изд-во “Институт психологии РАН”, 2010. – 272 с.
121. Янчук В.А. Введение в современную социальную психологию: [учеб. пособие для вузов] / Владимир Александрович Янчук. – Мн.: АСААР, 2005. – 768 с.
122. Ярошевский М.Г. Оппонентный круг и научное открытие / Михаил Григорьевич Ярошевский // Вопросы философии. – 1983. – №10. – С. 49–62.
123. Ярошевец В. Методологічна рефлексія історико-філософського процесу / Володимир Ярошевец // Психологія і суспільство. – 2010. – №1. – С. 65–88.

Рецензенти:

д. психол. н., проф. Карпенко З.С.,
д. психол. н., проф. Панок В.Г.

Надійшла до редакції 25.06.2020.

Підписана до друку 10.07.2020.

Бібліографічний опис для цитування:

Фурман А.В. Авторська програма із дисципліни “Методологія психології”. Психологія і суспільство. 2020. №3. С. 115–137. DOI: <https://doi.org/10.35774/pis2020.03.115>